

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์ในงานส่งเสริมเคหกิจเกษตรของจังหวัด
เลย ได้เสนอผลการวิจัยครอบคลุมสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมุติฐาน
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
5. อภิปรายผลการวิจัยและพิสูจน์สมมุติฐาน
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์ของเจ้าพนักงานเคหกิจ
เกษตรและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ของจังหวัดเลย ทั้งในด้านวิธีการและเนื้อหา การรับสารนิเทศ
คหกรรมศาสตร์ของเกษตรกรในด้านวิธีการและเนื้อหาตลอดจนปัญหาในการเผยแพร่และการรับสาร
นิเทศคหกรรมศาสตร์ในงานส่งเสริมเคหกิจเกษตรของจังหวัดเลย

สมมุติฐานในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ 5 ประการดังนี้

1. เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรจำนวนสูงสุดใช้วิธีการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์
โดยการสาธิตแก่สมาชิกสถาบันเกษตรกร เป็นรายกลุ่ม

2. สมาชิกสถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้วิธีการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์สู่เกษตรกรทั่วไป โดยการพบปะสนทนาเป็นรายบุคคล
3. เกษตรกรส่วนใหญ่ทั้งที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร รับสารนิเทศคหกรรมศาสตร์จากสื่อบุคคล
4. เนื้อหาสารนิเทศคหกรรมศาสตร์ที่มีการเผยแพร่และการรับมากที่สุดคือ ด้านอาหารและโภชนาการ
5. ปัญหาในการเผยแพร่และการรับสารนิเทศคหกรรมศาสตร์ ของงานส่งเสริมคหกิจเกษตรจังหวัดเลยอยู่ในระดับปานกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น

1. เจ้าพนักงานคหกิจเกษตรจำนวน 12 คน
 2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้
 - 2.1 เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มยุวเกษตรกร หรือเรียกว่า สมาชิกสถาบันเกษตรกร จำนวน 108 คน
 - 2.2 เกษตรกรทั่วไป 216 คน
- รวมจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 336 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับประชากรที่เป็นเจ้าพนักงานคหกิจเกษตร ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกร ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์ของ

เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

3. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับสารนิเทศคหกรรมศาสตร์ของเกษตรกร
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการเผยแพร่และการรับสารนิเทศ

คหกรรมศาสตร์

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร 9 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 3 คน จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เมื่อพิจารณาสาขาที่สำเร็จการศึกษา พบว่า เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร 8 คน สำเร็จการศึกษาสาขาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป สำเร็จการศึกษาสาขาอาหารและโภชนาการ และสาขาส่งเสริมการเกษตรเท่ากัน คือ สาขาละ 2 คน

2. สมาชิกสถาบันเกษตรกร เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมากกว่าสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร ร้อยละ 57.84 และ 42.16 ตามลำดับ เป็นเพศหญิงร้อยละ 73.53 และเพศชาย ร้อยละ 26.47

เมื่อพิจารณาภูมิหลังทางการศึกษาพบว่า สมาชิกสถาบันเกษตรกรจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่สี่สูงสุด คือร้อยละ 47.06

3. เกษตรกรทั่วไปเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ ร้อยละ 51.21 และร้อยละ 48.78 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาภูมิหลังทางการศึกษาพบว่า เกษตรกรทั่วไปจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่สี่สูงสุด คือร้อยละ 56.59

เกษตรกรร้อยละ 48.48 เป็นสมาชิกกลุ่ม โดยเป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสูงสุด คือร้อยละ 47

**สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเผยแพร่สารนิเทศสหกรรมศาสตร์ของ
เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรและสมาชิกสถาบันเกษตรกร**

1. การเผยแพร่สารนิเทศสหกรรมศาสตร์ของเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรทุกคน เผยแพร่สารนิเทศสหกรรมศาสตร์สู่กลุ่มเป้าหมาย โดยเผยแพร่ผ่านสมาชิกสถาบันเกษตรกรคือ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มยุวเกษตรกร โดยเผยแพร่แบบรายกลุ่มในระดับปานกลาง วิธีการเผยแพร่สารนิเทศที่ปฏิบัติในระดับมากคือ การสาธิต และการประชุม การเผยแพร่สารนิเทศแบบรายบุคคล เผยแพร่ในระดับน้อย วิธีการที่เผยแพร่คือ การเยี่ยมเยียนพบปะสนทนากับเกษตรกรที่บ้าน โดยเผยแพร่ในระดับปานกลาง

การเผยแพร่สารนิเทศแบบรายกลุ่ม เผยแพร่ในระดับปานกลาง วิธีการที่เผยแพร่ คือ การสาธิต โดยเผยแพร่ในระดับมาก

การเผยแพร่แบบมวลชน เผยแพร่ในระดับน้อย วิธีการที่เผยแพร่คือ การจัดนิทรรศการ และการรณรงค์ โดยเผยแพร่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยที่เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรคำนึงถึงเป็นอันดับแรก ในการใช้วิธีการเผยแพร่สารนิเทศคือ ลักษณะเฉพาะและวิธีการรับสารนิเทศของกลุ่มเป้าหมาย และสื่อและอุปกรณ์ที่มี

เนื้อหาสารนิเทศสหกรรมศาสตร์ที่เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรเผยแพร่ คือ ด้านบ้าน เครื่องเรือนและเครื่องใช้ ซึ่งเผยแพร่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านอาหารและโภชนาการ ซึ่งเผยแพร่ในระดับปานกลางเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเนื้อหาสารนิเทศสหกรรมศาสตร์ที่เผยแพร่ในแต่ละด้าน พบว่า ด้านอาหารและโภชนาการ เผยแพร่ในระดับปานกลาง เนื้อหาที่เผยแพร่ในระดับมากคือ การถนอมอาหาร และการแปรรูปอาหารเพื่อการบริโภค และการผลิตอาหารเพื่อโภชนาการ

ด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว เผยแพร่ในระดับน้อย เนื้อหาที่เผยแพร่คือ อนามัยครอบครัว โดยเผยแพร่ในระดับปานกลาง

ด้านเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย เผยแพร่ในระดับน้อย เนื้อหาที่เผยแพร่คือ การประดิษฐ์เสื้อผ้าจากของเหลือใช้ โดยเผยแพร่ในระดับปานกลาง

ด้านการจัดการบ้านเรือนและเศรษฐกิจครอบครัว เผยแพร่ในระดับน้อย เนื้อหาที่เผยแพร่คือ การออมทรัพย์ และการดำเนินธุรกิจในรูปของกลุ่มหรือรายบุคคล โดยเผยแพร่ในระดับปานกลางเท่ากัน

ด้านบ้าน เครื่องเรือนและเครื่องใช้ เผยแพร่ในระดับปานกลาง เนื้อหาที่เผยแพร่คือ การปลูกพืชผักสวนครัว โดยเผยแพร่ในระดับมาก

ปัจจัยที่เจ้าพนักงานเลขาธิการพิจารณา ในการเผยแพร่เนื้อหาสารนิเทศสหกรรมศาสตร์สู่กลุ่มเป้าหมายเป็นอันดับแรกคือ นโยบายของหน่วยงานที่สังกัด

2. การเผยแพร่สารนิเทศสหกรรมศาสตร์ของสมาชิกสถาบันเกษตรกรสู่เกษตรกรทั่วไป อยู่ในระดับน้อยมากถึงปานกลาง วิธีการเผยแพร่ที่ปฏิบัติในระดับปานกลางมีเพียงสองวิธี คือ การเยี่ยมเยียนพบปะสนทนากับเกษตรกรที่บ้าน และการรณรงค์

การเผยแพร่สารนิเทศแบบรายบุคคล สมาชิกสถาบันเกษตรกรเผยแพร่ร้อยละ 74.51 โดยเผยแพร่ในระดับน้อย วิธีการที่เผยแพร่คือ การเยี่ยมเยียนพบปะสนทนากับเกษตรกรที่บ้าน ซึ่งเผยแพร่ในระดับปานกลาง

การเผยแพร่สารนิเทศแบบรายกลุ่ม สมาชิกสถาบันเกษตรกรเผยแพร่ร้อยละ 68.63 โดยเผยแพร่ในระดับน้อย วิธีการที่เผยแพร่คือ การรณรงค์ ซึ่งเผยแพร่ในระดับน้อย

การเผยแพร่สารนิเทศแบบมวลชน สมาชิกสถาบันเกษตรกรเผยแพร่ร้อยละ 60.78 โดยเผยแพร่ในระดับน้อย วิธีการที่เผยแพร่คือ การรณรงค์ ซึ่งเผยแพร่ในระดับปานกลาง

เนื้อหาสารนิเทศสหกรรมศาสตร์ที่สมาชิกสถาบันเกษตรกรเผยแพร่ เรียงตามลำดับคือ ด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว ด้านบ้านเครื่องเรือนและเครื่องใช้ ด้านการจัดการบ้านเรือนและเศรษฐกิจครอบครัว ด้านอาหารและโภชนาการ และด้านเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย โดยเผยแพร่ในระดับน้อยทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเนื้อหาสารนิเทศสหกรรมศาสตร์ในแต่ละด้านพบว่า ด้านอาหารและโภชนาการ สมาชิกสถาบันเกษตรกรเผยแพร่ร้อยละ 92.16 โดยเผยแพร่ในระดับน้อย เนื้อหาที่เผยแพร่ อันดับแรกคือ การถนอมอาหารและการแปรรูปอาหารเพื่อการบริโภค ซึ่งเผยแพร่ในระดับน้อย

ด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว สมาชิกสถาบันเกษตรกรเผยแพร่ร้อยละ 96.08 โดยเผยแพร่ในระดับน้อย เนื้อหาที่เผยแพร่เป็นอันดับแรกคือ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งเผยแพร่ในระดับปานกลาง

ด้านเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย สมาชิกสถาบันเกษตรกรเผยแพร่ร้อยละ 78.43 โดยเผยแพร่ในระดับน้อย เนื้อหาที่เผยแพร่เป็นอันดับแรก คือ การดูแลรักษาเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเผยแพร่ในระดับปานกลาง

ด้านการจัดการบ้านเรือนและเศรษฐกิจครอบครัว สมาชิกสถาบันเกษตรกรเผยแพร่ร้อยละ 78.43 โดยเผยแพร่ในระดับน้อย เนื้อหาที่เผยแพร่เป็นอันดับแรกคือ การออมทรัพย์ ซึ่งเผยแพร่ในระดับปานกลาง

ด้านบ้าน เครื่องเรือนและเครื่องใช้ สมาชิกสถาบันเกษตรกรเผยแพร่ร้อยละ 84.31 โดยเผยแพร่ในระดับน้อย เนื้อหาสาระนิเทศที่เผยแพร่เป็นอันดับแรกคือ การรักษาความสะอาดและการตกแต่งบ้าน ซึ่งเผยแพร่ในระดับปานกลาง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับสารนิเทศทฤษฎีการสื่อสารของเกษตรกร

1. การรับสารนิเทศทฤษฎีการสื่อสารของสมาชิกสถาบันเกษตรกร สมาชิกสถาบันเกษตรกรรับสารนิเทศทฤษฎีการสื่อสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อผสม ตามลำดับ ซึ่งรับในระดับน้อยทุกประเภท

เมื่อพิจารณาวิธีการรับสารนิเทศจากสื่อแต่ละประเภทพบว่า สมาชิกสถาบันเกษตรกรรับสารนิเทศจากสื่อบุคคล ร้อยละ 94.12 โดยรับในระดับน้อย วิธีการรับสารนิเทศที่รับเป็นอันดับแรกคือ การพูดคุยหรือปรึกษาร่วมกับเพื่อนบ้าน ซึ่งรับในระดับปานกลาง

การรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน สมาชิกสถาบันเกษตรกรรับสารนิเทศ ร้อยละ 80.39 โดยรับในระดับน้อย วิธีการรับสารนิเทศที่รับเป็นอันดับแรกคือ การชมรายการโทรทัศน์ ซึ่งรับในระดับปานกลาง

การรับสารนิเทศจากสื่อผสม สมาชิกสถาบันเกษตรกรรับสารนิเทศร้อยละ 76.47 โดยรับในระดับน้อย วิธีการรับสารนิเทศที่รับเป็นอันดับแรกคือ การเข้าร่วมประชุม ซึ่งรับในระดับปานกลาง

เนื้อหาสารนิเทศทฤษฎีที่สมาชิกสถาบันเกษตรกรรับเรียงตามลำดับ คือ ด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว (รับในระดับปานกลาง) ด้านบ้าน เครื่องเรือนและเครื่องใช้ (รับในระดับน้อย) ด้านอาหารและโภชนาการ (รับในระดับน้อย) ด้านการจัดการบ้านเรือนและเศรษฐกิจครอบครัว (รับในระดับน้อย) และด้านเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (รับในระดับน้อย)

เมื่อพิจารณาการรับเนื้อหาสารนิเทศในแต่ละด้านพบว่า ด้านอาหารและโภชนาการ รับสารนิเทศร้อยละ 98.0 โดยรับในระดับน้อย เนื้อหาที่รับเป็นอันดับแรก คือ การผลิตอาหารเพื่อโภชนาการ ซึ่งรับในระดับปานกลาง

ด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว รับสารนิเทศร้อยละ 99.02 โดยรับในระดับปานกลาง เนื้อหาที่รับเป็นอันดับแรกคือ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งรับในระดับปานกลาง

ด้านเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย รับสารนิเทศร้อยละ 75.49 โดยรับในระดับน้อย เนื้อหาที่รับเป็นอันดับแรกคือ การดูแลรักษาเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งรับในระดับปานกลาง

ด้านการจัดการบ้านเรือนและเศรษฐกิจครอบครัว รับสารนิเทศร้อยละ 96.08 โดยรับในระดับน้อย เนื้อหาที่รับเป็นอันดับแรกคือ การออมทรัพย์ ซึ่งรับในระดับปานกลาง

ด้านบ้าน เครื่องเรือนและเครื่องใช้ รับสารนิเทศร้อยละ 100 โดยรับในระดับน้อย เนื้อหาที่รับเป็นอันดับแรกคือ การปลูกพืชผักสวนครัว ซึ่งรับในระดับปานกลาง

เนื้อหาสารนิเทศทฤษฎีที่สมาชิกสถาบันเกษตรกรต้องการรับมากที่สุดเป็นอันดับแรกคือ การแปรรูปอาหารเพื่อการค้า รองลงมาคือ การตัดเย็บเสื้อผ้าเบื้องต้น การทอผ้า การดำเนินธุรกิจงานรูปของกลุ่มหรือรายบุคคล และหัตถกรรมเกษตร

2. การรับสารนิเทศทฤษฎีของเกษตรกรทั่วไป เกษตรกรทั่วไปรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อผสม ตามลำดับ ซึ่งในระดับน้อยทุกประเภท

เมื่อพิจารณาวิธีการรับสารนิเทศจากสื่อแต่ละประเภทพบว่า การรับสารนิเทศจากสื่อบุคคล เกษตรกรทั่วไปรับสารนิเทศร้อยละ 82.44 โดยรับในระดับน้อย วิธีการรับสารนิเทศที่รับเป็นอันดับแรกคือ การปรึกษาหารือกับคนในครอบครัว ซึ่งรับในระดับปานกลาง

การรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน เกษตรกรทั่วไปรับสารนิเทศร้อยละ 74.15 โดยรับในระดับน้อย วิธีการรับสารนิเทศที่รับเป็นอันดับแรกคือ การชมรายการโทรทัศน์ ซึ่งรับในระดับปานกลาง

การรับสารนิเทศจากสื่อผสม เกษตรกรทั่วไปรับสารนิเทศร้อยละ 58.54 โดยรับในระดับน้อย วิธีการรับสารนิเทศที่รับเป็นอันดับแรกคือ การเข้าร่วมประชุม ซึ่งรับในระดับปานกลาง เนื้อหาสารนิเทศสหกรรมศาสตร์ที่เกษตรกรทั่วไปรับเรียงตามลำดับ คือ ด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว (รับในระดับปานกลาง) ด้านบ้านเรือนเครื่องเรือนและเครื่องใช้ (รับในระดับน้อย) ด้านการจัดการบ้านเรือนและเศรษฐกิจครอบครัว (รับในระดับน้อย) ด้านอาหารและโภชนาการ (รับในระดับน้อย) และด้านเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (รับในระดับน้อย)

เมื่อพิจารณาการรับเนื้อหาสารนิเทศในแต่ละด้าน พบว่า ด้านอาหารและโภชนาการ เกษตรกรทั่วไปรับสารนิเทศร้อยละ 95.61 โดยรับในระดับน้อย เนื้อหาที่รับมากเป็นอันดับแรกคือ การถนอมอาหารและการแปรรูปอาหารเพื่อการบริโภค ซึ่งรับในระดับน้อย

ด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว เกษตรกรทั่วไปรับสารนิเทศร้อยละ 99.51 โดยรับในระดับปานกลาง เนื้อหาที่รับมากเป็นอันดับแรกคือ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งรับในระดับปานกลาง

ด้านเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย เกษตรกรทั่วไปรับสารนิเทศร้อยละ 96.10 โดยรับในระดับน้อย เนื้อหาที่รับมากเป็นอันดับแรกคือ การดูแลรักษาเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งรับในระดับปานกลาง

ด้านการจัดการบ้านเรือนและเศรษฐกิจครอบครัว เกษตรกรทั่วไปรับสารนิเทศร้อยละ 79.02 โดยรับในระดับน้อย เนื้อหาที่รับมากเป็นอันดับแรกคือ การออมทรัพย์ ซึ่งรับในระดับน้อย

ด้านบ้าน เครื่องเรือนและเครื่องใช้ เกษตรกรทั่วไปรับสารนิเทศร้อยละ 98.05 โดยรับในระดับน้อย เนื้อหาที่รับมากเป็นอันดับแรกคือ การปลูกพืชผักสวนครัว ซึ่งรับในระดับปานกลาง

เนื้อหาสารนิเทศที่เกษตรกรทั่วไปต้องการรับมากที่สุดเป็นอันดับแรกคือ การปลูกพืชผักสวนครัว และหัตถกรรมเกษตร รองลงมาคือ การถนอมอาหารและการแปรรูปอาหารเพื่อการบริโภค การแปรรูปอาหารเพื่อการค้า และศิลปประดิษฐ์ ตามลำดับ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการเผยแพร่และการรับสารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์

1. ปัญหาการเผยแพร่สารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์ของเจ้าพนักงานเกษตร อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ปัญหาที่พบคือ ปัญหาเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการเผยแพร่และลักษณะของการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น ตามลำดับ

2. ปัญหาในการเผยแพร่และการรับสารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์ของสมาชิกสถาบันเกษตรกร ปัญหาในการเผยแพร่สารนิเทศของสมาชิกสถาบันเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ปัญหาที่พบคือ การขาดงบประมาณและการสนับสนุนจากทางราชการ ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ ตลอดจนไม่มีความรู้ในการผลิตวัสดุอุปกรณ์ในการเผยแพร่ และปัญหาการเผยแพร่สารนิเทศทำได้ไม่ทั่วถึง ตามลำดับ

ปัญหาในการรับสารนิเทศของสมาชิกสถาบันเกษตรกร อยู่ในระดับน้อย ปัญหาที่พบในระดับปานกลางคือ ปัญหาเรื่องความไม่สะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม และปัญหาไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือรับสารนิเทศ ตามลำดับ

3. ปัญหาในการรับสารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์ของเกษตรกรทั่วไปพบว่า มีปัญหาในระดับน้อยทุกด้าน ปัญหาที่พบคือ ไม่ทราบว่า จะรับสารนิเทศได้จากแหล่งใด และปัญหาเนื้อหาสารนิเทศที่เผยแพร่ไม่ตรงกับความต้องการ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์ในงานส่งเสริม เลหกิจเกษตรจังหวัดเลย มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังนี้

1. วิธีการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์

1.1 วิธีการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์ของเจ้าพนักงานเลหกิจเกษตร

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าพนักงานเลหกิจเกษตรทุกคนเผยแพร่สารนิเทศผ่านสมาชิก สถาบันเกษตรกรคือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มยุวเกษตรกร ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันเกษตรกร เพื่อให้เป็นองค์กรในการรับและถ่ายทอดสารนิเทศไป สู่ครอบครัวเกษตรกรทั่วไป (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2536) และจากสภาพปัจจุบันในสำนักงาน เกษตรอำเภอแต่ละแห่งทั่วประเทศ มีเจ้าพนักงานเลหกิจเกษตรปฏิบัติงานเพียงอำเภอละ 1 คน เท่านั้น การเผยแพร่สารนิเทศสู่ครอบครัวเกษตรกรจึงทำได้ไม่ทั่วถึง การเผยแพร่สารนิเทศผ่าน สมาชิกสถาบันเกษตรกรจึงเป็นวิธีการที่ปฏิบัติมากที่สุด และตามโครงการของงานส่งเสริมเลหกิจ เกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีนโยบายฝึกวิชาชีพแก่สตรีเกษตรกร โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรทั้งในระดับจังหวัดและระดับภาค ให้นำเอาความรู้ไปถ่ายทอดแก่สมาชิกกลุ่มและ เกษตรกรทั่วไป ในอัตราสตรีเกษตรกร 1 คนต่อสมาชิกกลุ่มหรือเกษตรกรจำนวน 20 คน

วิธีการเผยแพร่สารนิเทศที่เจ้าพนักงานปฏิบัติในระดับมากคือ การสาธิต และการ ประชุม ส่วนการเขียนเขียนพบปะสนทนากับเกษตรกรที่บ้าน ปฏิบัติในระดับปานกลาง สาเหตุที่ เจ้าพนักงานเลหกิจเกษตรใช้วิธีการสาธิตมากที่สุด อาจเป็นเพราะลักษณะเนื้อหาสารนิเทศคหกรรม ศาสตร์ตามแผนงานและโครงการของงานส่งเสริมเลหกิจเกษตร เป็นลักษณะงานที่ต้องฝึกทักษะโดย การลงมือปฏิบัติ เช่น โครงการผลิตอาหารเพื่อโภชนาการ โครงการถนอมอาหารและการแปรรูป ผลผลิตเกษตร เป็นต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, กองพัฒนาการบริหารงานเกษตร, กลุ่มงาน เลหกิจเกษตร, 2536) ซึ่งในการเผยแพร่เนื้อหาสารนิเทศตามโครงการดังกล่าว จำเป็นที่ผู้ เผยแพร่ต้องสาธิตให้ผู้รับสารนิเทศได้ชมและลงมือปฏิบัติตาม และตามหลักการส่งเสริมการเกษตร การสาธิตเป็นวิธีการเผยแพร่สารนิเทศแบบรายกลุ่มที่สามารถสร้างการรับรู้ที่เป็นรูปธรรมได้

มากกว่า เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายได้มีโอกาสสัมผัสด้วยตนเองและสามารถเข้าใจได้กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวนมากกว่าการเผยแพร่แบบรายบุคคล และมีประสิทธิภาพมากกว่าการเผยแพร่แบบมวลชนที่ เป็นการสื่อสารทางเดียว (ณรงค์ สมพงษ์, 2535)

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ สมมุติฐานข้อที่ 1 คือ เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร จำนวนสูงสุด ใช้วิธีการเผยแพร่สารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์ โดยการสาธิตแก่สมาชิกสถาบันเกษตรกร เป็นรายกลุ่ม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จารุวรรณ เพชรสิงห์ (2527) ที่พบว่าเจ้าหน้าที่ ยุวเกษตรกรใช้วิธีการบรรยายและสาธิต เผยแพร่ความรู้สู่ยุวเกษตรกรมากที่สุด และเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่า การสาธิตเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับยุวเกษตรกร และผลการ วิเคราะห์ข้อมูลสนับสนุนผลการวิจัยของ อมรรัตน์ ผู้พัฒนา (2533) ที่ศึกษาความต้องการฝึกอบรม ด้านการส่งเสริมเผยแพร่ ของเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรระดับอำเภอทั่วประเทศที่พบว่า วิธีการ ส่งเสริมที่เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรเห็นว่าจำเป็นต้องมีความรู้เป็นอย่างมาก คือ การสาธิตวิธีการ เยี่ยมเยียนที่บ้านและไร่นา และการสาธิตผล

1.2 วิธีการเผยแพร่สารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์ในส่วนของสมาชิกสถาบันเกษตรกร จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สมาชิกสถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 74.51 เผยแพร่สาร นิเทศสหกรณ์ศาสตร์สู่เกษตรกรทั่วไป โดยเผยแพร่เป็นรายบุคคลคือ การเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุย กับเกษตรกรที่บ้าน เผยแพร่ร้อยละ 97.06 โดยเผยแพร่ในระดับปานกลาง และการร่วมมือกับ ทางราชการในการรณรงค์เผยแพร่ร้อยละ 96.08 โดยเผยแพร่ในระดับปานกลางเช่นกัน สาเหตุ ที่สมาชิกสถาบันเกษตรกรใช้วิธีการดังกล่าว อาจเป็นเพราะการพบปะพูดคุยเป็นวิธีการสื่อสารที่ทำได้ง่าย โดยไม่ต้องมีการเตรียมอุปกรณ์และใช้งบประมาณมาก รวมทั้งเกษตรกรทั้งสองกลุ่มอาศัย อยู่กันหมู่บ้านเดียวกัน และวิธีการดังกล่าวเหมาะสมในการเผยแพร่สารนิเทศในชุมชนที่ประชากรมี การศึกษาน้อย ส่วนการรณรงค์เป็นวิธีการเผยแพร่สารนิเทศที่กำลังเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะส่วนใหญ่การเตรียมการและการจัดการต่าง ๆ ทำโดยส่วนราชการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับ สมมุติฐานข้อที่ 2 คือ สมาชิกสถาบัน เกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้วิธีการเผยแพร่สารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์สู่เกษตรกรทั่วไป โดยการพบปะ

สนทนาเป็นรายบุคคล อย่างไรก็ตาม จากตารางที่ 14 พบว่า สมาชิกสถาบันเกษตรกร เผยแพร่สารนิเทศสู่เกษตรกรทั่วไปในระดับน้อย ทั้งการเผยแพร่แบบรายบุคคล รายกลุ่ม และแบบมวลชน สาเหตุอาจเป็นเพราะสมาชิกสถาบันเกษตรกรมีปัญหาในการเผยแพร่สารนิเทศ คือ ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณและการสนับสนุนจากทางราชการ ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ ตลอดจนมีความรู้ในด้านเนื้อหาสารนิเทศไม่เพียงพอ (ดังตารางที่ 25)

2. วิธีการรับสารนิเทศคหกรรมศาสตร์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าเกษตรกรทั้งที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรและเกษตรกรทั่วไป ส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 94.12 และ 82.44 (ดังตารางที่ 16 และ 19) รับสารนิเทศจากสื่อบุคคล โดยสมาชิกสถาบันเกษตรกรรับสารนิเทศโดยการพูดคุยหรือปรึกษาหารือกับเพื่อนบ้าน และการพูดคุยหรือปรึกษาหารือกับคนในครอบครัว ตามลำดับ ในขณะที่เกษตรกรทั่วไปรับสารนิเทศจากการพูดคุยหรือปรึกษาหารือกับคนในครอบครัว และการพูดคุยหรือปรึกษาหารือกับเพื่อนบ้าน ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ สมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ทั้งที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรรับสารนิเทศคหกรรมศาสตร์จากสื่อบุคคล การที่เกษตรกรทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่รับสารนิเทศจากสื่อบุคคล อาจจะมีสาเหตุสองประการคือ ประการแรก สาเหตุมาจากความรู้ของเกษตรกร ดังตารางที่ 5 พบว่าเกษตรกรทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่สี่มากที่สุด ซึ่งมีผลต่อวิธีการรับสารนิเทศคือตามหลักทฤษฎีการสื่อสาร บัณฑิตที่มีผลต่อการรับสารของผู้รับสารที่เกี่ยวกับการศึกษาพบว่า การศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญต่อการเลือกวิธีการรับสารคือ ผู้ที่มีการศึกษาน้อยจะรับสารจากสื่อบุคคลมากกว่าการรับสารจากการอ่านหรือสื่อมวลชน (ชนวดี บุญลือ, 2528) และสำหรับทางด้านส่งเสริมการเกษตรก็เช่นกัน กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรซึ่งมีความรู้ต่ำ ส่วนใหญ่จะรับความรู้จากสื่อบุคคลมากกว่ารับความรู้จากสื่อมวลชน (ปัญญา นิธิธรรมิ, 2529) สาเหตุประการที่สองสืบเนื่องมาจากปัญหาที่พบในเขตพื้นที่จังหวัดเลย เกี่ยวกับการเผยแพร่สารนิเทศและเทคโนโลยี เพราะพื้นที่ของจังหวัดเลยมีลักษณะเป็นพื้นที่สูง เพราะมีภูเขาครอบคลุมถึงร้อยละ 40 ของจังหวัด จึงทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายตามพื้นที่ห่างไกลการคมนาคม ทำให้การรับสารนิเทศ

จากสื่ออื่น ๆ ทำให้ได้ไม่สะดวก แหล่งความรู้ที่สำคัญที่เกษตรกรได้รับและมีประโยชน์มากที่สุด คือ สื่อบุคคล (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2533)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของชุตติมา โชคดารา (2530) ที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ เปิดรับข่าวสารเรื่องการใช้สารกำจัดศัตรูพืชโดยรับข่าวสารจากสื่อบุคคล และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกาญจณี หวังธีรอาทวนย (2530) ที่ศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์ ที่กลุ่มตัวอย่างรับข่าวสารจากสื่อบุคคลโดยการพูดคุยสนทนา อย่างไรก็ตาม จากตารางที่ 16 และ 19 พบว่าเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม (ร้อยละ 80.39 และ 74.15) รับสารนิเทศจากสื่อมวลชนในระดับค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 2.45 และ 2.41) โดยเฉพาะการรับสารนิเทศจากการชมรายการโทรทัศน์ (ร้อยละ 95.10 และ 64.39) สืบเนื่องมาจากปัจจุบัน ระบบการสื่อสารมวลชนได้รับการพัฒนาและเจริญมากขึ้น ประชาชนจึงสามารถรับสารนิเทศจากสื่อมวลชนได้มากขึ้นด้วย

3. การเผยแพร่และการรับเนื้อหาสารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์

3.1 การเผยแพร่เนื้อหาสารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เนื้อหาสารนิเทศที่เข้าพนักงานเคหกิจเกษตรเผยแพร่มากที่สุดคือ ด้านบ้าน เครื่องเรือนและเครื่องใช้ ลำดับรองลงมาคือ ด้านอาหารและโภชนาการ ซึ่งเผยแพร่ในระดับใกล้เคียงกัน (ดังตารางที่ 12) ซึ่งเนื้อหาสารนิเทศทั้งสองด้านดังกล่าว ส่วนอยู่ในโครงการและแผนงานของงานส่งเสริมเคหกิจเกษตรทั้งสิ้น เช่น โครงการผลิตอาหารเพื่อโภชนาการ โครงการแปรรูปผลผลิตเกษตร โครงการลดกรรมเกษตร และโครงการปรับปรุงบ้านเกษตรกรตัวอย่าง เป็นต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2534) โดยเฉพาะแผนส่งเสริมการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 เป็นต้นมา นโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการส่งเสริมการเกษตรที่กรมส่งเสริมการเกษตร ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมสถาบันเกษตรกรและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร คือ สนับสนุนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มยุวเกษตรกรในการประกอบอาชีพที่มีรายได้เสริม โดยการเผยแพร่ความรู้ซึ่งเน้นในด้านจัดการบ้านเรือน หัตถกรรมเกษตรและการแปรรูปผลผลิตเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย, 2538) เนื้อหาสารนิเทศที่เข้าพนักงานเคหกิจ

เกษตรเผยแพร่สูงสุด จึงเป็นด้านบ้านเครื่องเรือนและเครื่องใช้ ตามด้วยด้านอาหารและโภชนาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบว่า ปัจจัยที่เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรพิจารณาในการเผยแพร่เนื้อหาสารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์เป็นอันดับแรกคือ พิจารณาจากนโยบายของหน่วยงานที่สังกัดถึง 5 คนในจำนวน 12 คน (ดังตารางที่ 13)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเผยแพร่เนื้อหาสารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์ของสมาชิกสถาบันเกษตรกรพบว่า เนื้อหาสารนิเทศที่สมาชิกสถาบันเกษตรกรนำไปเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว รองลงมาคือ ด้านบ้าน เครื่องเรือนและเครื่องใช้ และการจัดการบ้านเรือนและเศรษฐกิจครอบครัว ตามลำดับ (ดังตารางที่ 15)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเผยแพร่เนื้อหาสารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์พบว่า ไม่สอดคล้องกับ สมมุติฐานข้อที่ 4 คือ เนื้อหาสารนิเทศที่มีการเผยแพร่มากที่สุด คือ ด้านอาหารและโภชนาการ ซึ่งในส่วนของ การเผยแพร่เนื้อหาสารนิเทศของเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร พบว่า เนื้อหาสารนิเทศที่เผยแพร่มากที่สุดเป็นอันดับแรกคือ ด้านบ้าน เครื่องเรือนและเครื่องใช้ ส่วนด้านอาหารและโภชนาการเผยแพร่เป็นอันดับที่สอง อาจมีสาเหตุจากในปัจจุบัน กรมส่งเสริมการเกษตรได้มีนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรและส่งเสริมให้เกษตรกรประกอบอาชีพที่มีรายได้เสริม โดยเผยแพร่ความรู้ที่เน้นทางด้าน การจัดการบ้านเรือน ทัศนกรรมเกษตร และการแปรรูปผลผลิตเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย, 2538) และเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรได้เผยแพร่เนื้อหาสารนิเทศ โดยคำนึงถึงนโยบายของหน่วยงานที่สังกัดเป็นหลัก (ดังตารางที่ 13)

ส่วนการเผยแพร่เนื้อหาสารนิเทศของสมาชิกสถาบันเกษตรกร ที่เผยแพร่ด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว มากกว่าด้านอื่น อาจมีสาเหตุมาจากความรู้หรือสารนิเทศที่ได้รับของสมาชิกสถาบันเกษตรกรเกี่ยวกับเนื้อหาสารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์ ที่เป็นด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว มากกว่าด้านอื่น เพราะจากตารางที่ 23 พบว่า เนื้อหาสารนิเทศที่สมาชิกสถาบันเกษตรกรรับใน 10 อันดับแรก อยู่ในด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การวางแผนครอบครัว อนามัยครอบครัว และการดูแลผู้ป่วย ซึ่งจากตารางดังกล่าวสัมพันธ์กับเนื้อหาสารนิเทศที่นำไปเผยแพร่สู่เกษตรกรทั่วไปคือ เนื้อหาสารนิเทศที่สมาชิกสถาบันเกษตรกรนำไปเผยแพร่

ด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การวางแผนครอบครัว อนามัยครอบครัว และการบริหารทารก (ดังตารางที่ 23)

3.2 การรับเนื้อหาสารนิเทศสหกรรมศาสตร์ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เกษตรกรทั้งที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรและเกษตรกรทั่วไป รับเนื้อหาสารนิเทศในระดับปานกลางถึงระดับน้อย เนื้อหาสารนิเทศที่รับเรียงตามลำดับคือ ด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว ด้านบ้านเครื่องเรือนและเครื่องใช้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวไม่เป็นไปตาม สมมุติฐานข้อที่ 4 คือ เนื้อหาสารนิเทศที่รับมากที่สุดคือ ด้านอาหารและโภชนาการ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากประการแรกคือ วิธีการรับสารนิเทศของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม พบว่า เกษตรกรใช้วิธีการรับสารนิเทศจากสื่อบุคคล โดยการพูดคุยหรือปรึกษาหารือกับคนในครอบครัวและการพูดคุยหรือปรึกษาหารือกับเพื่อนบ้าน มากกว่าด้านอื่น วิธีการรับสารนิเทศดังกล่าว จึงมีผลต่อเนื้อหาสารนิเทศที่รับซึ่งเป็นลักษณะของสารนิเทศที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ยุ่งยากหรือซับซ้อน ประการที่สอง ลักษณะของเนื้อหาสารนิเทศสหกรรมศาสตร์ ตามแผนงานและโครงการส่งเสริมงานเคหกิจเกษตร ของกรมส่งเสริมการเกษตรได้แบ่งขอบเขตงานส่งเสริมเป็น 2 ลักษณะคือ แผนงานและโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแผนงานเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2534) จากการวิเคราะห์ข้อมูล เนื้อหาสารนิเทศที่เกษตรกรรับใน 10 อันดับแรก เป็นเนื้อหาด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว คือ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การวางแผนครอบครัว อนามัยครอบครัว การดูแลผู้ป่วยและการบริหารทารก ส่วนอยู่ในแผนงานและโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) ทั้งสิ้น และจากสภาพปัญหาของจังหวัดเลยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร นอกจากกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว หน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย เป็นต้น ต่างก็มีบทบาทในการให้ความรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นกัน ซึ่งอาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรรับสารนิเทศด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัวมากกว่าด้านอื่น ๆ ประการสุดท้ายตามทฤษฎีการสื่อสารและการวิเคราะห์ผู้รับสาร ปัจจัยของผู้รับสารที่แตกต่างกัน เช่น วัย อาชีพ การศึกษา ตลอดจนพื้นที่ที่อยู่อาศัยมีผลทำให้วิธีการและเนื้อหาของสารที่รับแตกต่างกัน (ธนวดี บุญสี, 2528) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจึงแตกต่างจากผลการวิจัยของ

วีระจักร สุปัญญ (2532) ที่พบว่า สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับความรู้ด้านอาหารและโภชนาการมากที่สุด

4. ปัญหาการเผยแพร่และการรับสารนิเทศคหกรรมศาสตร์

4.1 ปัญหาการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัญหาในการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์ของเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบคือ ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการเผยแพร่ และปัญหาลักษณะของการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น ตามลำดับ ส่วนปัญหาการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์ของสมาชิกสถาบันเกษตรกรพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ปัญหาที่พบคือ ขาดงบประมาณและการสนับสนุนจากทางราชการ ปัญหาการขาดอุปกรณ์ ตลอดจนไม่มีความรู้ในการผลิตวัสดุอุปกรณ์ในการเผยแพร่ การเผยแพร่สารนิเทศทำได้ไม่ทั่วถึง และปัญหาเรื่องมีความรู้ไม่เพียงพอ ตามลำดับ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับ สมมติฐานข้อที่ 5 คือปัญหาในการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์ของงานส่งเสริมเคหกิจเกษตรจังหวัดเลยอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 ปัญหาการรับสารนิเทศคหกรรมศาสตร์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัญหาในการรับสารนิเทศคหกรรมศาสตร์ของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับน้อย ปัญหาการรับสารนิเทศของสมาชิกสถาบันเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลางเพียงสองด้านเท่านั้น คือ ปัญหาเรื่องความไม่สะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม และปัญหาไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมหรือรับสารนิเทศ ส่วนปัญหาการรับสารนิเทศของเกษตรกรทั่วไปอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวไม่เป็นไปตาม สมมติฐานข้อที่ 5 คือ ปัญหาในการรับสารนิเทศคหกรรมศาสตร์ของงานส่งเสริมเคหกิจเกษตรจังหวัดเลยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการเผยแพร่และการรับสารนิเทศของสมาชิกสถาบันเกษตรกร ซึ่งเป็นตัวกลางสำคัญในการรับและนำสารนิเทศไปเผยแพร่สู่เกษตรกรทั่วไป มีข้อที่น่าสังเกต คือ ปัญหาในการรับสารนิเทศของสมาชิกสถาบันเกษตรกรอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อนำเอาสารนิเทศไปเผยแพร่สู่ครอบครัวเกษตรกร พบว่ามีปัญหาในระดับสูงกว่าการรับสารนิเทศ คือมีปัญหในระดับปานกลาง (ดังตารางที่ 25 และ 26) อาจมี

สาเหตุเพราะการเผยแพร่สารนิเทศเป็นพฤติกรรมเชิงรุกคือ จะต้องนำแบบปฏิบัติโดยวิธีการต่าง ๆ จึงมีปัญหามากกว่าการรับสารนิเทศ ซึ่งเป็นพฤติกรรมเชิงรับ ผู้รับสารนิเทศไม่จำเป็นต้องใช้ความพยายามมากเหมือนกับการเผยแพร่หรือการแสวงหาสารนิเทศ รวมทั้งการให้ความสำคัญต่อสารนิเทศ เท่าที่สังเกตจากการรวบรวมข้อมูลพบว่า ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของสารนิเทศที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนนำมาพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว การได้รับหรือไม่ได้รับสารนิเทศจึงไม่ใช่อุปสรรคสำคัญแต่ประการใด

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเกษตรจังหวัดเลย

1. จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าพนักงานเกษตรทุกคน ใช้วิธีการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์ผ่านสมาชิกสถาบันเกษตรกร สาเหตุเพราะในแต่ละอำเภอมีเจ้าพนักงานเกษตรรับผิดชอบงานส่งเสริมเกษตรเพียงอำเภอละ 1 คน เท่านั้น การเผยแพร่สารนิเทศผ่านสมาชิกสถาบันเกษตรกร จึงเป็นวิธีการที่สะดวกและประหยัดมากที่สุด ในปัจจุบันจังหวัดเลยมีจำนวนหมู่บ้านถึง 762 หมู่บ้าน แต่มีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพียง 136 กลุ่ม และมีกลุ่มยุวเกษตรกร 94 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 30.18 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดเท่านั้น ควรมีการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มยุวเกษตรกรให้มากขึ้น อย่างน้อยร้อยละ 50 ของจำนวนหมู่บ้านหรือจำนวน 381 กลุ่ม เพื่อให้สมาชิกสถาบันเกษตรกรเหล่านั้น เป็นองค์กรกลางในการรับและเผยแพร่สารนิเทศสู่ครอบครัวเกษตรกรต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าพนักงานเกษตรใช้วิธีการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์ โดยการสาธิตมากที่สุด สาเหตุเพราะลักษณะของเนื้อหาสารนิเทศคหกรรมศาสตร์ จำเป็นต้องมีการสาธิตให้ชม และให้กลุ่มเป้าหมายได้ทดลองปฏิบัติตาม โดยเฉพาะแผนงานและโครงการเพื่อเพิ่มรายได้ เช่น โครงการแปรรูปผลผลิตเกษตร หัตถกรรมเกษตร เป็นต้น วิธีการสาธิตจำเป็นต้องใช้สื่ออุปกรณ์ ตลอดจนเวลาในการเผยแพร่ ทำให้ประสบปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ควรพิจารณาเพิ่มงบประมาณสำหรับการเผยแพร่สารนิเทศคหกรรมศาสตร์ ให้เพียงพอและเหมาะสม

3. จากผลการวิจัยพบว่า วิธีการรับสารนิเทศทฤษฎีของ เกษตรกรใช้วิธีการรับสารนิเทศจากสื่อบุคคล (การพูดคุยหรือปรึกษาหารือกับคนในครอบครัวและการพูดคุยหรือปรึกษาหารือกับเพื่อนบ้านมากที่สุด) สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนวิธีการเผยแพร่สารนิเทศของเจ้าพนักงานเทคนิคเกษตร ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวิธีการรับสารนิเทศของเกษตรกร ซึ่งจากตารางที่ 10 พบว่าในขณะที่เจ้าพนักงานเทคนิคเกษตร เผยแพร่โดยการใช้อีเมลผสม (การเผยแพร่รายกลุ่ม : การสาริต) เป็นส่วนใหญ่ แต่เกษตรกรรับสารนิเทศจากสื่อบุคคล โดยการพูดคุยหรือปรึกษาหารือกับคนในครอบครัวและเพื่อนบ้าน เป็นอันดับแรก (ดังตารางที่ 22) นอกจากการเผยแพร่แบบรายกลุ่มแล้ว ควรใช้วิธีการเผยแพร่แบบรายบุคคล และการเผยแพร่แบบมวลชนให้เหมาะสมกับวิธีการรับสารนิเทศของกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนเหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาสารนิเทศที่เผยแพร่

4. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ครอบครัวเกษตรกรทราบถึงลักษณะและความสำคัญของงานส่งเสริมเทคนิคเกษตร ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งสารนิเทศทฤษฎีที่สำคัญ ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางมากขึ้น เพราะปัญหาในการรับสารนิเทศของเกษตรกรที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เกษตรกรไม่ทราบว่า จะรับสารนิเทศได้จากแหล่งใด

5. จากผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาสารนิเทศทฤษฎีที่เจ้าพนักงานเทคนิคเกษตร เผยแพร่ส่วนใหญ่ เจ้าพนักงานเทคนิคเกษตรพิจารณาเผยแพร่ตามนโยบายของหน่วยงานเป็นอันดับแรก (ดังตารางที่ 13) ซึ่งเนื้อหาสารนิเทศที่เผยแพร่งกล่าว (ด้านบ้านเครื่องเรือนและเครื่องใช้) ส่วนใหญ่เป็นไปตามนโยบาย แผนงานและโครงการของงานส่งเสริมเทคนิคเกษตร ซึ่งได้มาจากแผนแม่บทของกรมส่งเสริมการเกษตร แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าเกษตรกรรับสารนิเทศทางด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัวมากกว่าด้านอื่น ๆ และจากการสัมภาษณ์เกษตรกรถึงความต้องการรับสารนิเทศทฤษฎี สารนิเทศที่เกษตรกรต้องการรับมากอันดับแรกคือ การปลูกพืชผักสวนครัว ทัศนกรรมเกษตร และการแปรรูปอาหารเพื่อการค้า (ดังตารางที่ 18 และ 21)

สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ควรพิจารณาจัดทำแผนงานและโครงการ โดยสำรวจความต้องการของชุมชนในด้านความต้องการเนื้อหาสารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์ ก่อนที่จะดำเนินการจัดทำโครงการและเผยแพร่สารนิเทศ เพื่อให้เกษตรกรได้รับสารนิเทศที่ตรงกับความต้องการมากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับกรมส่งเสริมการเกษตร

จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสถาบันเกษตรกรนำเอาสารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์ไปเผยแพร่สู่ชุมชนในระดับน้อย วิธีการเผยแพร่ที่มีประสิทธิภาพ คือ การพูดคุยสนทนาเป็นรายบุคคล กรมส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนสำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ควรได้พิจารณาทบทวนถึงบทบาทของสถาบันเกษตรกรที่จัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการรับและถ่ายทอดสารนิเทศ ควรส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกรมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น เพราะสถาบันเกษตรกรเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับเกษตรกรทั่วไป เห็นได้จากวิธีการรับสารนิเทศ ตลอดจนเนื้อหาสารนิเทศที่เกษตรกรทั้งสองกลุ่มรับไม่แตกต่างกัน (ดังตารางที่ 22 และ 23) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการเผยแพร่สารนิเทศของสถาบันเกษตรกร ให้ความสำคัญและเพิ่มบทบาทของสถาบันเกษตรกรให้เหมาะสมมากขึ้น

งานวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการเผยแพร่สารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์ ในงานส่งเสริมสหกิจเกษตรในเขตจังหวัดอื่น ๆ
2. ศึกษาบทบาทของสถาบันเกษตรกร โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรของจังหวัดเลยในการเผยแพร่สารนิเทศทางการเกษตร
3. ศึกษาความต้องการและการใช้สารนิเทศสหกรณ์ศาสตร์ของเกษตรกรในจังหวัดเลย